

УДК 37.07:005(043.2)

Лалак Наталія Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,
Марків Ярина Ігорівна,
магістр спеціальності «Освітні, педагогічні науки»,
Мукачівський державний університет

ВНУТРІШКІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

Сьогодні український освітній менеджмент, увібравши кращі традиції світових теорій управління, активізує пошуки нових траєкторій розвитку функцій управління закладами загальної середньої освіти. Увага до функцій контролю в освітньому просторі спричинена вимогами до якості освіти, оскільки саме контроль забезпечує отримання інформації про реальний стан освітньої системи і водночас є потужною силою її розвитку. Як показує практика, саме контроль виявляє, знаходить, робить максимально прозорим і зрозумілим характер окремих деталей педагогічних явищ та процесів.

Логіка нашого дослідження вимагає з'ясувати сутність поняття «контроль». Цей термін французького походження і означає забезпечення чи перевірку правильності тих або інших дій в галузі виробництва і управління. Внутрішкільний контроль – це всебічне вивчення та аналіз освітнього процесу в школі з метою координування всієї роботи відповідно до поставлених завдань. Функція контролю – одна з основних функцій управлінської діяльності керівника школи, виконання якої є процесом отримання та опрацювання інформації про хід, результати освітнього процесу для прийняття на цій основі певного управлінського рішення.

У зарубіжній та вітчизняній теорії управління освітніми закладами впродовж останніх років центральним залишається питання внутрішкільного контролю. Проте й сьогодні проблема контролю є найбільш дискусійною, а його дієвість часто неадекватна складності процесів реформування освіти.

У процесі аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури з проблеми дослідження нами з'ясовано, що узагальненої класифікації функцій контролю не існує. Науковці виокремлюють наступні функції контролю: діагностичну, прогностичну, навчальну, виховну, розвивальну, стимулюючу, коригуючу.

Цінними для нашого дослідження є праці Н. Немової, яка класифікує функції контролю за суб'єктами його здійснення (адміністративний, колективний, взаємоконтроль, самоконтроль); визначає форми залежно від об'єктів та ділянок перевірки (попередній, поточний, підсумковий); принципи здійснення контролю (принцип стратегічного спрямування, відповідності справі, нормативів, принцип контролю за критичними точками, істотних відхилень, дієвості, своєчасності, простоти, економічності) [2, с. 16].

У працях В. Звереві стисло проаналізовано окремі аспекти внутрішкільного контролю, зокрема: постановка мети, методи контролю, необхідність охоплення контролем усіх підсистем роботи школи, розподіл ділянок контролю за часом; організація контролю, передбачення його ефективності визначення відхилення від норми, виявленого в ході контролю.

П. Масленников вважає, що внутрішкільний контроль – це основне джерело інформації, на основі якої розробляються управлінські рішення, а також засіб зворотного зв'язку в системі управління. Крім цього, автор дає критичну оцінку ставлення окремих управлінців до контролю, як функції, що в умовах демократизації почала втрачати свою роль, а також аргументує її необхідність.

У монографічному дослідженні вітчизняного вченого Г. Єльнікової представлені результати морфологічного аналізу наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів, що розкривали управлінські функції. Серед 16 управлінських функцій, які тією чи іншою мірою досліджувалися вченими, функція обліку, контролю й аналізу виділена в окрему специфічну функцію. Автор справедливо робить висновки: «Це свідчить, по-перше, про пріоритетність цієї функції; по-друге, що багато дослідників пов'язують аналіз із контролем або із визначенням ефективності результатів діяльності» [4, с. 51].

Контроль як функція управління був предметом дослідження М. Шубіна. Науковець трактував функцію контролю як підсистему складної системи внутрішкільного управління, що має певну структуру, функції, без знання яких здійснення контролю не може бути ефективним.

Важливу роль в контексті досліджуваної проблеми відіграли праці Г. Горської та Р. Чуракової. Науковці розглядають контроль як коригуючий засіб діяльності вчителів, керівників, учнів. При цьому автори дотримуються думки, що контроль є засобом одержання інформації про стан освітнього процесу. До прикладу, у посібнику «Організація навчально-виховного процесу в школі» розкрито етапи організації, зміст і типи контролю, подаються рекомендації щодо річного та поточного планування внутрішкільного контролю [5, с. 15-16].

Таким чином, функції внутрішкільного контролю значно розширюються за рахунок відстеження динаміки зростання педагогічної майстерності педагога. Для цього проводиться педагогічний моніторинг, який включає оцінку результатів внутрішкільного контролю. Але будь-який контроль буде ефективним тільки тоді, коли він буде регулярним, систематичним, дієвим і гласним.

Список використаних джерел

1. Рогова Т. В. Управління інноваційними процесами в закладах освіти / Т.В. Рогова //Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. / За заг. ред. акад. І.Ф. Прокопенка, член-кор. В. І. Лозової.– Харків : ХДПУ, 2001. – Вип. 18. – Ч. 1. –125 с.
2. Немова Н. В. Школа досягнень: начало пути к успеху / Н.В.Немова. – М. : Сентябрь, 2002. – С. 15-17.

3. Волкова Н.П. Педагогіка : Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н. П. Волкова. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 204 с.
4. Єльнікова Г. В. Особливості управління розвитком професійно-технічної освіти в ринкових умовах / Г. В. Єльнікова // Професійна освіта: проблеми і перспективи. - 2014. - Вип. 6. - С. 51-55.
5. Горская Г. Организация учебно-воспитательного процесса в школе: пособие для учителя / Г. Горская, Р. Чуракова. – М.: Просвещение, 1986. – С. 15-16.
6. Селевко Г. К. Самовершенствование личности: методическое пособие по преподаванию курса / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 2000. – 175 с.
7. Семашко О. В. Управління інноваціями в навчальному закладі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/method/43577/>.

УДК: 373.3.5.091.2

Любченко Інна Іванівна,
кандидат педагогічних наук,
голова циклової комісії педагогіки і психології
та методик дошкільної освіти, викладач
вищої категорії КВНЗ «Уманський
гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»;
Шемчук Раїса Вікторівна,
студентка КВНЗ «Уманський
гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ

Швидкі зміни, що відбуваються останнім часом в суспільстві, а також постійне збільшення обсягу наукової інформації роблять надзвичайно актуальною проблему оновлення змісту освіти, головними напрямками якої є, на думку спеціалістів, її гуманізація, гуманітаризація та інтеграція.

Інтеграція України у світовий освітній простір, модернізація національної освіти у контексті Болонського процесу, реалізація завдань Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Національної доктрини розвитку освіти України, Болонської декларації «Про Європейський простір вищої освіти», рекомендацій ЮНЕСКО неможливі без фахівця - суб'єкта особистісного й професійного зростання, який постійно розширює й оновлює предметні галузі фахового спрямування. Звичайно, система інтегративного навчання ще недостатньо опрацьована, а тому неоднозначно сприймається багатьма педагогами, її повне теоретичне обґрунтування та запровадження у практику навчання - справа майбутнього.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>